

Tárgy: Beszámoló a Békési Értéktár Bizottság
tevékenységéről

Sorszám: III/4.

Előkészítette:
Miklós Ágnes önkormányzati
tanácsadó

Döntéshozatal módja:
Egyszerű szótöbbség

**Véleményező
Bizottság:** Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság

Tárgyalás módja:
Nyilvános ülés

Előterjesztés

Békés Város Képviselő-testülete

2015. június 25-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A települések szellemi és tárgyi értékeinek feltárása, megőrzése és bemutatása, valamint a nemzeti tudat erősítése érdekében az Országgyűlés elfogadta a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvényt, s annak végrehajtására a Kormány megalkotta a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendeletet.

A fenti jogszabályok alapján Békés Város Önkormányzata Képviselő testülete a **338/2013. (IX. 12.)** határozatával létrehozta a Békési Települési Értéktárat, és **340/2013. (IX. 12.)** határozatával megalakította az 5 tagú Békési Települési Értéktár Bizottságot (a továbbiakban: Értéktár Bizottság), melynek elnökéül Izsó Gábort választotta meg.

Az Értéktár Bizottság ez idáig 3 ülést tartott. A mai napig beérkezett javaslatok alapján 43 tárgyi és szellemi értéket és terméket minősített békési értéknek, közülük tizennégy esetben javasolta azoknak a Békés Megyei Értéktárba történő felterjesztését.

Az Értéktár Bizottság eddigi tevékenységéről, a bizottság döntéseiről szóló részletes beszámolót az előterjesztés mellélete tartalmazza.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a beszámolót megtárgyalni és az abban foglaltakat elfogadni szíveskedjen.

Kérem az alábbi határozati javaslat elfogadását.

Határozati javaslat:

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Békési Értéktár Bizottság tevékenységéről szóló beszámolót a határozat mellélete szerint elfogadja.

Határidő: intézkedésre azonnal

Felelős: Izsó Gábor polgármester

Békés, 2015. június 18.

Izsó Gábor
polgármester

Jogi ellenjegyző

Pénzügyi ellenjegyző

Beszámoló a Békési Települési Értéktár Bizottság

2014. évi tevékenységéről

I.

Előzmények, jogszabályi háttér

A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, és a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) kormányrendelet értelmében Békésen is megkezdődött a helyi értékek feltárása. Az értékfeltárás célja: a település szellemi, tárgyi értékeinek összegyűjtése és dokumentálása. A fenti jogszabályok lehetőséget nyújtanak minden településnek egy helyi értéktár felállítására.

A felveendő értékekre javaslatot bárki tehet. A beérkezett javaslatokat a Békési Települési Értéktár Bizottság, szakértők bevonásával megvitatja, és az arra érdemesnek talált értékeket az értéktárba emeli.

A helyi jelentőségen túlmutató értékek a megyei értéktárba, onnan a Magyar Értéktárba kerülnek. Az itt nyilvántartott országos, vagy nemzetközi jelentőségű, a magyarságra jellemző tulajdonságával, egyediségével és minőségével a magyarság csúcsteljesítményének számító nemzeti értékekből a Hungarikum Bizottság választja ki a hungarikumokat, melyek a Hungarikumok Gyűjteményébe kerülnek.

Az értéktár életre hívásának célja volt, feltárni és bemutatni Békés tárgyi, szellemi, gazdasági, turisztikai, kulturális örökségének értékeit. Mindezt bekapcsolni a település, a megye, majdan az ország és a Kárpát-medence közösségi tudatába, gyarapítva a már meglévő lokális értékek körét. Meglátni és megláttatni egy-egy közösség speciális másságának értékeit, láthatóvá, értékévé tenni magunk és mások számára is. Átvenni és átadni mindazt, ami gazdagabbá teheti a helyi létet. Ennek első lépéseként kezdődött meg a helyi értékek gyűjtése, és alakult meg az ezeket elbíráló Békési Települési Értéktár Bizottság (a továbbiakban: Bizottság).

II.

A Békési Települési Értéktár Bizottság

A Békési Települési Értéktár Bizottság 2013. szeptember 18-án tartotta meg alakuló ülését. A Bizottság a testületi döntés értelmében 5 tagból áll:

- **Izsó Gábor**- Békés Város Polgármestere, Békési Helyi Értéktár Bizottság Elnöke
- **Kálmán Tibor** – Békési Polgármesteri Hivatal Sportreferense, Békési Helyi Értéktár Bizottság Elnökhelyettese
- **Balog Gáborné** – Nefelejcs Békési Kulturális és Hagyományőrző Közhasznú Egyesület Elnöke, Békési Helyi Értéktár Bizottság Bizottsági tagja
- **Varga István** – Mesterszakács, Békési Helyi Értéktár Bizottság Bizottsági tagja

A bizottság titkári feladatait 2015. május 15-ig **Budai Tünde** látta el.

A Bizottság ötödik tagja, **Mester Péter** sajnálatos halála, valamint Budai Tünde titkár munka- és lakóhely változtatása miatt a bizottság megújítása válik szükségessé.

A szervezet tisztségviselői megbízatásukat társadalmi munkában látják el.

A Bizottság munkáját felkért szakértők segítik:

Baligáné Szücs Irén a Békési Múzeumbarátok Körének elnöke

Békési Zoltán a Békési Pálinka Zrt. vezérigazgatója.

Csökmei László a Békési polgármesteri Hivatal főépítésze

Csuta György Békés Művészetéért Alapítvány kuratóriumának elnöke

Deákné Domonkos Julianna az Oktatási, Kulturális és Sportbizottság elnöke

Farkas Lászlóné a Békés-tarhosi Zenebarátok körének elnöke

Ferenczi Sándor helytörténész

id. Vámos László a Békés-tarhosi Baráti Kör tiszteletbeli elnöke

Sápiné Turcsányi Ildikó a Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum igazgatója

Savolt Zoltán a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársa

III.

A Békési Települési Értéktár Bizottság tevékenysége

A Békési Értéktárba a törvényben megjelölt nyolc kategóriákban gyűjtjük az értékeket. A bizottság eddig az alakuló ülésen túl két ülést tartott, 47 javaslatot tárgyalt meg, ebből 43-at a Békési Értéktárba emelt. Egy javaslat - Teleki utcán és a Bólyai utcán található fák - megtárgyalását későbbi időpontra halasztotta és megállapította, hogy ennek elbírálásához szakértő felkérésére lesz szükség. Három javaslat - Winter Éva a kistermelő nyúltenyésztése, a békési méz és a fűz vessző - értéktárba való emelését a Bizottság nem támogatta.

A Békési Értéktárba a törvényben megjelölt nyolc kategóriákba eddig gyűjtött 43 érték:

a) Agrár- és élelmiszergazdaság:

- Gyógypemete cukorka,

- Békési vásár,
- Békési Szilvapálinka,
- Békési Kolbász

b) Egészség és életmód:

- Békési gyógyfürdő
- Békési ártézi kutak

c) Épített környezet:

- Körgát,
- Körös-gát,
- Mesterséges csatornák

d) Ipari és műszaki megoldások:

- Békési Kosárfonás
- Szivattyútelep egész berendezése (3. számú),
- Tárház épülete,
- OptiGép gabona adapter,
- Kenderáztató,
- Egykori Polgári Leányiskola épülete (Építészeti remek)
-

e) Kulturális örökség:

- Békés - tarhosi Zeneiskola,
- Gulyás György munkássága, tevékenysége,
- Békés Városi Püski Sándor Könyvtár,
- Püski Sándor munkássága,
- Kecskeméti Gábor Kulturális Központ,
- Csuta Nemzetközi Művésztelep,
- Békési hímzés,
- Jantyk Mátyás festő munkássága és hagyatéka,
- Szikszay Sándor mézeskalácmester munkássága és hagyatéka,
- Békési viselet

f) Sport:

- Békés Torna Egylet (BTE- 1892),
- Dr. Hepp Ferenc munkássága és életútja,
- Sportkönyvön szereplő sportvezetők

g) Természeti környezet:

- Kunhalmok

h) Turizmus és vendéglátás:

- Békés - tarhosi Zenei Napok,
- Madzagfalvi Napok,

- Nefelejcs Vigalom és a Tökmulatság
- Kötött galuska leves,
- Szilvalekváros papucs,
- Salátaleves,
- Birsalma kacska leves,
- Öregtarhonya,
- Cigányka,
- Tepertőkrém,
- Kásás béles,
- Lakós cipó- kolbásszal töltött cipó,
- Lapos borsó és lapos borsó leves,
- Kürtös fánk

A Békési Települési Értéktár Bizottság a következő helyi értékek Békés Megyei Értéktárba való felterjesztését javasolta:

1. Békési Szilvapálinka, - (Eredetvédelem alatt áll)
2. Békési Kolbász,
3. Békési Gyógyfürdő,
4. Békési Kosárfonás,
5. Békés - tarhosi Énekiskolát, – (Békés Megyei Értékké nyilvánított)
6. Csuta Nemzetközi Művésztelep,
7. Békési hímzés,
8. Püske Sándor munkássága,
9. Gulyás György munkássága, tevékenysége,
10. Jantyik Máttyás festő munkássága és hagyatéka,
11. Szikszay Sándor mézeskalácmester munkássága és hagyatéka,
12. Dr. Hepp Ferenc munkássága és életútja,
13. Békés - tarhosi Zenei Napok, - (Békés Megyei Értékké nyilvánított)
14. Békés szilvalekváros papucs. – (Hiánypótlás alatt.)

A Békési Települési Értéktár Bizottság a következő helyi értékek Békés Magyar Értéktárba való felterjesztését javasolta:

1. Békés - tarhosi Énekiskolát
2. Békés - tarhosi Zenei Napok
3. Békési Kosárfonás
4. Csuta Nemzetközi Művésztelep
5. Püske Sándor munkássága
6. Gulyás György munkássága, tevékenysége
7. Dr. Hepp Ferenc munkássága és életútja

A javaslatok közül 2014. március 24-én felterjesztésre került a Megyei Értéktárba a települési értéktárunkban szereplő három helyi értékünk a Békés-tarhosi Zenei Napok, a Békés-tarhosi Énekiskola és a Békési szilvalekváros papucs.

A Békés Megyei Értéktár Bizottság, a Békési Helyi Értéktár Bizottság felterjesztése alapján megyei értékké nyilvánította a Békés-tarhosi Zenei Napokat és a Békés-tarhosi Énekiskolát, valamint kezdeményezte az Énekiskola Magyar Értéktárba történő felvételét.

Békési szilvalekváros papucsról szóló felterjesztést hiánypótlással kiegészítve tárgyalja következő ülésén a Békés Megyei Értéktár Bizottság. A hiánypótlás a Békés Megyei Értéktár részére megküldésre került.

A Békés-tarhosi Énekiskola Magyar értéktárba való felvételéről még nem született döntés.

A többi, megyei- illetve nemzeti értéktárba felterjeszteni javasolt érték még további kidolgozásra vár.

III./a. Pályázatok

A helyi értékek feltárásának, megismertetésének és népszerűsítésének céljából pályázati forrásokat is igyekeztünk megnyerni.

2014. február 21-én Békés Város Önkormányzata pályázatot nyújtott be a Vidékfejlesztési Minisztérium által a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, kutatásának, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására kiírt felhívásra „Békési örökségek gyűjtése” címmel. A projektelképzelést forráshiány miatt sajnos azonban elutasították.

2015.01.06-án Békés Város Önkormányzata ismét pályázatot nyújtott be a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet által „A nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, kutatásának, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására” kiírt felhívásra. A pályázat 100%-os támogatást nyert. Az igényelt támogatási összeg 1.999.600.- Ft.

A pályázaton nyert összeget az Önkormányzat a Békés-tarhosi Zenei Napok népszerűsítésére fordítja. Ennek érdekében a pályázat keretein belül készülnek kiadványok, plakátok, cikkek. Gyermek és diák részére táborok, kurzusok és egyéb interaktív foglalkozások. A fesztivál ideje alatt megrendezésre kerül az értéktárban lévő nemzeti értékekre épülő kiállítás, melynek fő célja a helyi hagyományok ápolása, bemutatása. A megvalósítás tervezett időszaka: 2015.01.06-2015.07.31.

III/b. Nyilvánosság, népszerűsítés

A Békési Értéktár Bizottság részt vett több különböző szakmai konferencián ahol nem csak, mint látogató, de meghívott előadóként is jelen volt. Így a 2014. március 1-jén a helyi kulturális központban a Békési Farsang - Kulturális Értékekre alapozott helyi termék fesztivál és vásár szakmai napján illetve 2014. március 25-én a Csabagyöngye Kulturális Központban Békés Megyei Értékei elnevezésű szakmai napon.

2014. március 25-én a Nemzeti Művelődési Intézet a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény és a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelet, valamint a megyei értékgyűjtő munka tapasztalatai kapcsán Békés megye értékei címmel szakmai napot tartott a

Békés Megyei Könyvtárban. A békési értékgyűjtő munkáról Izsó Gábor polgármester, a Békési Helyi Értéktár Bizottság elnöke is tartott előadást.

2014. április 26-án nyolcadik alkalommal rendezték meg a Nefelejcs Békési Kulturális és Hagyományörző Közhasznú Egyesület szervezésében a Nefelejcs Vigalmat a Durkó utcai Tájházban. Az egész napos forgatag a Békési Értéktárba felvett értékek reprezentálására épült.

2014. június 13-15. között a Csabai Sörfesztivál és Csülökparádé keretein belül rendezték meg a Kárpát-medence Nemzeti Értékei és Hungarikumai Kiállítást és Vásárt. A három napos kiállításon lehetőségünk volt arra, hogy bemutassuk Békés helyi értékeit, hagyományait. A szervezésben, megvalósításban nagy segítséget nyújtottak a Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központ munkatársai, akiknek a segítségét ezúton is köszönjük.

2015. június 12. és 15. között Békés ismételtén reprezentatív kiállító egységgel kívánja képviseltetni magát a vásáron.

2014. június 20-án a XXXVIII. BÉTAZEN rendezvénysorozat keretein belül Izsó Gábor a Települési Értéktár Bizottság elnöke a „Békés-Tarhos kulturális szerepének újragondolása” elnevezésű konferencián vett részt. A konferencia résztvevői szándéknyilatkozatukban támogatták, hogy a tarhosi kastély, zenepavilon a Kárpát-medencei magyarság zenei kultúrájában és általában a kulturális életben a Békés-tarhosi Énekiskola hagyományaihoz méltó részt vállaljon. Kijelentették továbbá, hogy tapasztalataikkal, tanácsaikkal segítik a kulturális koncepció megalkotását és aktualitása esetén részt vesznek annak megvalósításában is.

2014. szeptember 05 - 07. között XVI. Madzagfalvi Napok keretében az Erzsébet-ligetben egy külön sátorban mutattuk be Békés Város értékeit a rendezvényre látogató közönséget.

2014. szeptember 18-án a Magyar–Japán Baráti Társaság és a MAPON Gyulai Magyar–Japán Kulturális Egyesület által első alkalommal megrendezett Békés Megyei Japán Napokon Gyulán is megmutattuk Békés város értékeit.

Az értéktár bizottság munkája folyamatos, folyamatosan lehet javaslatokat felterjeszteni a települési értéktárba. A felterjesztett javaslatokat a Békési Települési Értéktár Bizottság szakértők bevonásával megtárgyalja és az arra érdemesnek talált tárgyi, illetve szellemi értéket felveszi a helyi értéktárba.

Békés, 2015. június 18.

Izsó Gábor sk.